

STUDIEARBEID

DEL 1

**Norsk Bonde-
og Småbrukarlag**

JORDBRUKSFORHANDLINGENE 2027

VELKOMMEN TIL STUDIEARBEID DEL 1

JORDBRUKSFORHANDLINGENE 2027

Du sitter nå med del 1 av studiearbeidet i forkant av jordbruksoppgjøret 2027.

Studiearbeidet er medlemmene i Norsk Bonde- og Småbrukarlag sin mulighet til å komme med innspill om hva som skal prioriteres i vårens jordbruksforhandlinger, fremme ideer og muligheter for gjennomføring, og belyse de viktigste sidene ved norsk jordbrukspolitikk.

Innsendte svar til studiearbeidet vil, sammen med innspill fra fylkeslag, interne utvalg og eksterne aktører, samt innspill fra politisk verksted og landsmøtet, danne grunnlag for forhandlingsutvalgets arbeid. Oppsummering av studiearbeidet vil sendes ut sammen med landsmøtesakene.

HVA ER STUDIEARBEIDET?

Norsk Bonde- og Småbrukarlag (NBS) arbeider for matproduksjon i et evighetsperspektiv, med et mangfold av produsenter som utnytter gårdens ressursgrunnlag til bærekraftig norsk matproduksjon.

NBS er en av partene i de årlige jordbruksforhandlingene mellom staten og jordbruket. NBS sitt primærkrav er utgangspunktet for organisasjonens posisjon inn i forhandlingene om jordbrukets krav og dermed også om endelig avtale med staten. Studiearbeidet er din og ditt lokallags mulighet til å gi innspill på NBS sin retning og primærkrav til forhandlingene.

I studiearbeid del 1 ønsker vi en tilbakemelding/evaluering fra medlemmene på gjennomføringen og resultatet av jordbruksforhandlingene 2026. I tillegg har vi en generell del med innspill til nye tilskudd og ordninger.

Del 2 av studiearbeidet gjennomføres som normalt i januar/februar 2027, med spørsmål om spesifikke temaer som blir relevante i neste års forhandlinger, inkludert innspill, argumenter og prioriteringer til forhandlingsbordet.

HVORDAN GJENNOMFØRE STUDIEARBEIDET?

I dette studieheftet finner dere en rekke spørsmål som skal bistå dere i å tenke nytt og stort om viktige problemstillinger før neste års jordbruksoppgjør. Dere trenger **ikke** å svare på alle spørsmålene, og står fritt til å ta opp egne problemstillinger.

Landsmøtet åpner med fagdag og politisk verksted. Rammene for fagdagen og det politiske verkstedet er Temaer for fagdagen baseres på dagsaktuelle og relevante diskusjoner i jordbrukspolitikken, og diskuterer innretning og strategi for NBS sitt primærkrav til jordbruksforhandlingene 2027.

Innspill på studiearbeidet sendes inn i følgende skjema:

<https://forms.gle/cCfg6seFEaDgS4zN9>

Frist for å sende inn innspill til STUDIEARBEID DEL 1 er tirsdag 20. oktober 2026.

Innspillene vil bli sammenfattet i et oppsummeringsdokument som sendes ut med sakspapirer til landsmøtet to uker før møtet.

Som en forberedelse til studiearbeidet, oppfordrer vi medlemmene til å sette seg inn i primærkrav til JF 2026. Slik vil dere få god oversikt over aktuelle temaer i jordbruksoppgjøret, hva NBS foreslo i år og hvordan kravet utformes.

Oppstartsmøte til høstens studiearbeid gjennomføres 1. september.

[Lenke til møtet her.](#)

Opptak av dette vil gjøres tilgjengelig i etterkant på våre nettsider. Vi oppfordrer lokallagene til å samles i fysiske og/eller digitale studieringer. Det kan gis tilskudd til flere studieringer i samme lokallag, så lenge de holdes på forskjellig tid/sted. Ringene skal være åpne for alle interesserte, uavhengig av organisasjonstilknytning (se informasjon om studieringstilskudd på neste side). Oppstartsmøtet kan telles som del av alle studieringer, enten dere deltar direkte eller ser møtet i opptak.

TILSKUDD TIL KURS- OG STUDIERINGER

Studieforbundet utbetaler 100 kr per kurstime, til kurs/studieringer både med og uten lærer. Studieplan 4123 NBS Jordbruksforhandlinger har en ramme på 4-16 timer, som kan gi et tilskudd på 400-1600 kr. Det vil si at hvis studieringen bruker for eksempel 8 timer, vil lokallaget den tilhører kunne få utbetalt 800 kr.

Det søkes om tilskudd i studieforbundets kursportal i forkant av kurset, og rapporteres i etterkant. Studietimer som er gjennomført før søknad/registrering er sendt, vil ikke kvalifisere til tilskudd. Det digitale avsparksmøtet kan telle som del av den lokale studieringen.

Det som skal registreres ved søknad:

- Kursnavn Studieplan (4123 NBS Jordbruksforhandlinger)
- Planlagt start- og sluttdato Sted (kommune)
- Evt. navn på lærer(e)
- Planlagt antall kurstimer

Det som skal registreres i kursrapporten:

- Deltakerne med navn, kjønn, fødselsår og postnummer.
- Oppmøteliste med dato, starttidspunkt og tid brukt per samling, samt krysses av for hvem som deltok når.
- Det skal også føres opp eventuelle samlede inntekter og kostnader, og dugnadstimer.

Inngang til kursportalen finner du på studieforbundets hjemmeside

<https://www.naturogmiljo.no/>

eller du kan gå direkte inn her: <https://tilskudd.studieforbund.no/innlogging>

Det er innlogging med ID-porten, for eksempel BankID. Første gang lager man seg en bruker som man knytter til lokallaget.

På hjemmesiden finner du også veiledninger med nyttige råd og tips for bruk av kursportalen (<https://www.naturogmiljo.no/tilskudd/ny-kursportal-rad-og-tips>). Merk at det må ha vært minst fire deltakere på 14 år eller eldre som har deltatt i minst 75% av timene. Alle skal ha kursbevis. Hvis man registrerer e-post på kursdeltakerne i portalen, vil man enkelt kunne sende ut kursbevis med bare et par tastetrykk.

For fullt tilskudd må kursrapporten være sendt inn senest 3 måneder etter endt kurs/studiering. Ved spørsmål kan dere kontakte Studieforbundet på telefon 90593595 eller på e-post post@naturogmiljo.no.

ÅRETS STUDIEARBEID

EVALUERING AV ÅRETS JORDBRUKSFORHANDLINGER

Jordbruksforhandlingene 2026 endte med avtale mellom staten og jordbruket i fellesskap. Norsk Bonde- og Småbrukarlag fremmet i forkant et eget primærkrav, og forhandlet fram jordbrukets felleskrav sammen med Norges Bondelag. Forhandlingsutvalget ønsker nå medlemmenes vurdering av prosessen og resultatet av årets primærkrav og avtale, som grunnlag for videre strategi foran forhandlingene i 2027.

Alle dokumenter fra årets forhandlinger ligger tilgjengelig [her](#).

Vi ønsker at evalueringen i hovedsak tar for seg NBS sitt primærkrav. Resultatene av årets avtale må leses i [sluttprotokollen](#), [proposisjonen til Stortinget](#) og i [jordbruksavtaledokumentet](#).

[Les NBS sitt primærkrav her.](#)

Se gjennom: [Oppsummering av årets jordbruksforhandlinger.](#)

SPØRSMÅL OM ÅRETS JORDBRUKSFORHANDLINGER

1. I hvilken grad opplever dere at resultatet av jordbruksforhandlingene (se lenke over) 2026 svarer ut NBS sitt primærkrav? Hvilke andre strategier eller prioriteringer kunne organisasjonen valgt?
2. Hva var det viktigste for NBS som organisasjon å få gjennomslag for i [jordbrukets felleskrav](#)?
3. Hva er den viktigste endringen i årets [endelige avtale, som tar jordbruket i den retningen NBS ønsker](#)?
4. Er det sider ved forhandlingsprosessen - organisering, intern kommunikasjon, involvering av utvalg, fylkeslag og lokallag - som bør endres før forhandlingene i 2027?
5. Gir resultatet i 2026 grunnlag for å justere NBS sin retning foran neste års forhandlinger? Svar for eksempel om dere mener at NBS skal være mer eller mindre prinsipielle, saker som bør være tunge posisjoner for organisasjonen, etc..

FORSLAG TIL NYE TILSKUDD OG ORDNINGER

Studiearbeid del 1 gjennomføres i god tid før forhandlingene og skal gi rom for å tenke bredt og prinsipielt om innretningen på jordbruksavtalen. Vi ber om et fåtall gjennomarbeidede innspill fremfor mange spredte – jo mer gjennomarbeidet et forslag er, desto enklere blir den videre jobben for forhandlingsutvalget.

Til orientering: tilskudd er økonomisk støtte over jordbruksavtalen, som pristilskudd og husdyrtilskudd. Ordninger omfatter blant annet velferdsordninger, Landbrukets utviklingsfond (LUF), Regionale miljøprogram (RMP) og forskningsmidler.

Kort om nye tilskudd og ordninger: Staten ønsker i all hovedsak å løse utfordringer gjennom eksisterende ordninger, og at nye tilskudd skal løse et problem som dagens tilskudd ikke løser i tilstrekkelig grad. Det er lurt å ha med dette i tankene når dere foreslår nye tilskudd eller ordninger, og kommer med innspill på argumentasjon til disse.

SPØRSMÅL OM NYE TILSKUDD OG ORDNINGER

1. Er det behov for nye tilskudd eller ordninger for å nå NBS sine mål i jordbrukspolitikken? I så fall: hvilke, og hvordan bør de innrettes? Finnes det eksisterende tilskudd eller ordninger med overlappende/liknende formål?
2. Er det eksisterende tilskuddsordninger som bør evalueres, endres vesentlig eller avvikles, og hva er bakgrunnen for dette?
3. Er det et større område, tema eller en produksjon som bør ha særlig fokus i jordbruksforhandlingene 2027? Hvorfor, og hva bør konkret gjøres?
4. Hvis dere måtte velge — hva er viktigst at NBS prioriterer i neste års forhandlinger? *
 - a. Strukturtiltak (trappetrinn, tak på dyr/areal)
 - b. Geografi (distriktstilskudd, soner)
 - c. Produksjon (sau, melk, ammeku, ammegeit, korn, grønt, bær, frukt, kraftfôrkrevende, økologisk)
 - d. Annet: fyll ut

**Denne prioriteringen brukes av forhandlingsutvalget til å veie de ulike innspillene mot hverandre når primærkravet utformes. Begrunn gjerne kort hvorfor dere velger som dere gjør.*

ANDRE INNSPILL

1. Har dere andre innspill som krever utredning i forkant av JF2027?
2. Vil prioritering av ditt foreslåtte område, tema eller produksjon, gå på bekostning av annet som bør prioriteres? I så fall, hvordan og med hvilke konsekvenser?
3. Åpen post: si deres mening om årets og/eller neste års jordbruksforhandlinger og avtale.

EVALUERING AV STUDIEARBEIDET

1. Hvordan fungerer studiearbeidet på høsten?

NBS har de siste årene hatt et studiearbeid før jordbruksforhandlingene delt i to deler. Hvordan fungerer dette? Har dere innspill til bedre måter å organisere studiearbeidet på?

Hva synes dere om å ha evaluering av årets avtale som del av Studiearbeid del 1?

Svar på spørsmålene sendes inn via [dette skjema](#) innen tirsdag, 20. oktober 2026.

Lykke til med studiearbeidet!

Hilsen styret i Norsk Bonde- og Småbrukarlag

*Studieheftet til studiearbeidet del 1
Jordbruksforhandlingene 2027*

*Sendt ut: 31. august 2026
Frist for innspill: 20. oktober 2026*

**Norsk Bonde-
og Småbrukarlag**